

δώρα. Ἄλλη κέντημα παριστάνον ἀνθοδέσμη ἰων, ἄλλη ἓνα σταυρὸ μὲ τὴν Πίστιν καὶ τὴν Ἑλπίδα ἐκατέρωθεν· εἶναι βλέπεις ρομαντικὴ αὐτή. Καὶ μία ἄλλη, ἡ τραγικωτέρα, μιά καρδιά τρυπημένη πέρα πέρα ἀπὸ κάτι σούβλαις, μὲ τῆς ὁποίας, ὑποθέτω, ὅτι θέλει νὰ παραστήσῃ τοῦ ἔρωτος τὰ βέλη. Αἶ, φίλε μου· ἀντὶ ὄλων αὐτῶν τῶν δώρων, ποῖον νομίζεις μὲ συγκινεῖ; Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀγοράζει καὶ μοῦ προσφέρει ὁ κύριος Φίλιππος Βράγκας, εὐχόμενος νὰ διέλθω τὸ νέον ἔτος ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ. Δὲν ἤξεύρεις δὲ πόσῃν πεποιθήσῃν ἔχω εἰς τὴν εὐλί- κρινεῖαν τῶν εὐχῶν τοῦ κυρίου Βράγκα.

— Ἄν δὲν ἐγνώριζα τὴν καρδιά σου, θὰ ἐκινδύ- νευα νὰ πιστέψω, ὅτι σπουδαιολογεῖς. Καὶ ὅμως ἐν πρώτοις σὺ πιστεύεις εἰς τὴν φιλίαν, διότι ἀγαπᾷς ἐμέ, μὲ καρδιά ἀδελφοῦ. Ἐχω τόσα δείγματα, ὅπου αἱ ἐναντία διαμαρτυρίαί σου δὲν θὰ σὲ ὠφελήσουν διόλου.

— Δὲν σκοπεύω νὰ διαμαρτυρηθῶ, Κίμων. Ἄλλὰ διὰ σέ, μάθε το, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Σὺ δὲν εἶσαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· σὺ ἔχεις καρδιά Χριστοῦ, καὶ γιὰ τοῦτο, ἴσα ἴσα, κακομοίρη, φοβοῦμαι γιὰ λογαριασμό σου καμμίαν Μεγάλην Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν!

— Ἀφοῦ ἔκαμες ἐξαίρεσι στὴ φιλία, θὰ κάμης καὶ εἰς τὸν ἔρωτα· καὶ ἔτσι θὰ μπλέξης καμμιά ὥρα εἰς τὰ δίχτυα τοῦ γάμου.

— Δὲν θὰ μπλέξω διόλου. Ἄν πάρω καμμιά ἡ ὁποία νὰ μὲ κάμῃ νὰ καμφθῶ ὑπὸ τὸν μεταλλικὸν ὄγκον τῆς προικὸς τῆς, θὰ τὴν συχαθῶ, ὡς εὐεργετιδᾶ μου· ἂν πάρω τὴν κόρη τῆς πλύστρας μου θὰ μὲ μισήσῃ ὡς εὐεργέτην τῆς.

— Θὰ μπλέξης σοῦ λέγω.

— Δὲν θὰ μπλέξω διόλου. Ἡξεύρω ὅτι πολλοὶ συνάδελφοί μας ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι ὁ γάμος εἶναι μία λαμπρὰ ἐργοληψία. Ἄλλὰ μάθε, Κίμων, ὅτι εἰς κάθε ἐργοληψίαν εἶναι προσηρτημένη ἡ συγγραφὴ τῶν ὑποχρεώσεων, καὶ ἐγὼ, νὰ ξέρης, τὴν φοβοῦμαι τὴν συγγραφὴν τῶν ὑποχρεώσεων.

Οὕτω ἐκλείσεν ὁ διάλογος τῶν δύο φίλων.

Μετὰ τινὰς μῆνας ὁ Φίλιππος Βράγκας ἀνέροχεται δρομαῖος τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας τοῦ Ἀνδρεᾶδου, πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς παράνυμφος εἰς τοὺς γάμους του μετὰ τῆς Ἀσπασίας Κρητίδου.

— Μπα ; τῷ λέγει ὁ Κίμων, σφίγγων αὐτὸν ἐπὶ τῆς καρδίας του μὲ συγκίνησιν ἀδελφοῦ, ἐμπλέξεις λοιπὸν εἰς αὐτὴν τὴν ἐργοληψίαν ;

— Ναὶ δυστυχῶς· ἀπαντᾷ ὁ Βράγκας, μὲ κωμικῶς μελαγχολικὸν ὕφος.

— Καὶ ἡ συγγραφὴ τῶν ὑποχρεώσεων ;

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ. Στὴν ἀρχὴ τὴν εἶχα λησμονήσει. Καὶ ὅταν ἔπειτα τὴν ἐθυμήθηκα, εἶπα μέσα μου. Ἄν μοῦ ἔρθουν, ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώσῃ, ἀνά- πεδα τὰ πρᾶγματα, καὶ δὲν τὰ βγάλω πέρα, σὸ τέλος τῆς γραφῆς ζητῶ καὶ κηρύσσομαι ἐκπτώτος. Ἄλλὰ δὲν τὸ πιστεύω· ἐφρόντισα, αἱ συνήθηκαί τοῦ γάμου μας νὰ εἶναι τοιαῦται, ὥστε νὰ ἰσολογί-

ζωνται αἱ μερίδες, καὶ οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ γυναῖκα μου νὰ ὀφείλωμεν εὐγνωμοσύνην, ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον. Αὐτὸ μᾶς σώζει καὶ τοὺς δύο.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

Ο ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΔΑΪΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Α

Ὁ Μαστροδημήτρης ἦτον ὑποδηματοποιὸς στὴ Σύρα καὶ εἶχε μαγαζὶ ποῦ δούλευαν δύο καλφάδες. Οἱ δουλειές του δὲν ἐπήγαιναν ἄσχημα γιὰτὶ ἦταν τεχνίτης καλός. Εἶχε οἰκογένεια φρόνιμη καὶ τρία ἀγοράκια σὰν ἀγγελουδία, ποῦ δὲν ἤμπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς ἐκακοπερνοῦσαν. Ὁ Μαστροδημήτρης ἦτονε καλὸς στὴν οἰκογένειά του, ἂν καὶ εἶχε κι' αὐτός, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι στὴ Σύρα, τὴν κακὴ συνήθεια νὰ συγνάζῃ στὴν ταβέρνα, χωρὶς νὰ συλλο- γίζεται πῶς ὅσα ἐξώδευε γιὰ ρακί, στεροῦσε τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν του. Εἶνε μάλιστα πολλοὶ ἐκεῖ στὴ Σύρα, ἴσως καὶ ἄλλοι, ποῦ πᾶνε στὴν ταβέρνα γιὰ νὰ πιοῦνε μιά μαστίχα καὶ καταντᾷ νὰ ξεχάσουν πῶς ἔχουν καὶ σπῖτι καὶ τοὺς περιμένουν νὰ δει- πνήσουν. Τί κακὴ συνήθεια αὐτή! Καὶ ὁ Μαστρο- δημήτρης λοιπὸν τὸ πάθαινε αὐτὸ πολλές φορές. Κακὸ ἐλάττωμα αὐτό, ἀλλὰ εἶχε καὶ ἓνα ἄλλο ἐλάττωμα, πολὺ πῖο μεγαλειότερο: ἀγαποῦσε νὰ ψη- λοπιάνεται, δηλαδή ἤθελε νὰ κἀνῃ τὸ μεγάλο χωρὶς νὰ εἶνε. Εἶχε ἓνα φίλο ἀληθινὸ, τὸν κύρ Ἀντώνη, ἄνθρωπο μὲ καλὴ καρδιά καὶ ποῦ εἶχε τὸ δικό του, καὶ δὲν τοῦ χάριζε κάστανα, ποῦ λένε, ἀλλὰ τοῦ χτυποῦσε κατὰ πρόσωπο τὰ ἐλαττώματά του· τὸν ἐσυμβούλευε καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Ἄφρησε, Μαστροδημήτρη, τίς περρηφάνειες, μὴ γυρεύης νὰ κἀνῃς τὸ μεγάλο, γιὰτὶ θὰ ἔρθῃ ὥρα ποῦ θὰ τὸ μετανοιώσῃς, μὰ θὰ εἶνε πολὺ ἀργά. Σὺ πρέπει νὰ κυττάξης τὴν τέχνην σου καὶ νὰ μὴ σκο- τίξῃσαι γιὰ ἄλλα πρᾶγματα. Σὺ ἀπὸ τὴν τέχνην σου περιμένεις νὰ ζήσης τὴν οἰκογένειά σου.

Ἄλλὰ ποῦ νάκούσῃ ὁ Μαστροδημήτρης. Ἦτον ἐλλογές; — ὁ Μαστροδημήτρης ἔκανε τὸν κομμα- τάρχη μὲ τίς δύο ψήφους ποῦ εἶχε καὶ ἐγαλοῦσε τὸν κόσμον. Οὔτε γιὰ δουλειὰ πιά ἐσυλλογιζέτο, οὔτε γιὰ οἰκογένεια. Στὰς διαδηλώσεις ἦτον ὁ πρῶτος. Ἄφηνε τὸ μαγαζὶ του στοὺς καλφάδες, καὶ φαντά- ζεσθε πιά τί δουλειὰ ἐγίνονταν· γιὰτὶ ὅταν κι' οἱ καλφάδες βλέπουνε τὴν ἀταξία τοῦ μαστόρου, κι' αὐτοὶ ὅσο καλοὶ καὶ ἄνε, χαλνοῦν. Ἄς εἶνε... Ὁ Μαστροδημήτρης κανένα συμφέρον δὲν εἶχε ἀπὸ τοὺς βουλευτάς, ἀλλὰ οὔτε σὲ θέση ἦτονε νὰ κρῖνῃ ποιὸς ἦτον ὁ καλλίτερος ἀπ' αὐτοὺς γιὰ νὰ τὸν ὑποστη- ρίξῃ· ἐγίνετο ὅμως ἡ καρδιά του περιβόλι, ὅταν ὁ βουλευτὴς γελαστός τὸν ἐχτυποῦσε ἐλαφρὰ στὴν πλάτη, ἢ τοῦ ἔδινε τὸ χέρι. Μικρὸς αὐτός, ἔθεωροῦσε μεγάλο πρᾶγμα νὰ τοῦ δώσῃ τὸ χέρι ἓνας κοτζᾶμ βουλευτής.

Καμμιά ωφέλεια δὲν εἶχε ἀπ' αὐτὲς τίς δουλειές ὁ Μαστροδημήτρης, ἀπεναντίας ἐζημιωνετο φροβερὰ, καὶ ἀπὸ τῆ δουλειά του, καὶ διότι σὲ κάθε ἐκλογὴ ἐξώδευε καὶ ἀπὸ τὴν τσέπη του ἀριετὰ χρέματα, γιὰτὶ ἤτονε καὶ περήφανος—δὲν ἐδέχετο νὰ τοῦ πῆ ἄλλος πὼς ἐπῆρε λεπτὰ καὶ εἶνε πουλημένος.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ Μαστροδημήτρης δὲν ἦτον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά του· περήφανος δέ, ὅπως ἦτονε, μὲ μεγάλη προθυμία θὰ ἔπιανε μιὰ ἄλλη ἐργασία καὶ ν' ἀρήσῃ αὐτὴ τῆ βρωμότεχνη, ὅπως τὴν ἔλεγε. Δὲν εἶναι ζήτημα πὼς δὲν ἐπέκπετο φρόνιμα. Ἀλλὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸ τοῦ ἐμπῆκε αὐτὴ ἡ ἰδέα στὸ κεφάλι.

«Τί διάβολο, —ἐσκέφθη μίαν ἡμέρα ποῦ ἔκοβε ἓνα ζευγάρι γόβες, — τί διάβολο! αὐτοὶ οἱ βουλευταίς, ποῦ σκοτώνομαι γι' αὐτοὺς σὲ κάθε ἐκλογὴ, δὲν εἰμποροῦν τάχα νὰ μοῦ δώσουν καμμιά θέσι καλλίτερη, ν' ἀρήσω αὐτὴ τῆ βρωμότεχνη καὶ νὰ ζήσω κ' ἐγὼ σὰν ἄνθρωπος; Νὰ ποῦ γλήγορα θὰ ἔχωμε ἐκλογές· θὰ πιάσω ἓνα ὑποψήφιο βουλευτὴ καὶ θὰ τοῦ πῶ: ἢ μὲ διορίζεις σὲ θέσι ἢ δὲν σοῦ δίνω ψῆφο. Μὰ τί θέσι νὰ τοῦ ζητήσω; γράμματα πολλὰ δὲν ξέρω... Ἐπειτα δά, μήπως ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι ξέρουν πολλὰ γράμματα; Νὰ ὁ Μαρτίκας, ποῦ διορίσθηκε ὑποτελώνης, ποῦ ξέρει λίγα καὶ κολυβογράμματα καὶ ὅμως—δὲν εἶνε δεκαπέντε μῆνες διορισμένος—χτίζει σπίτι· κ' ἐγώ, μέρα νύχτα δουλεύω σὰν σκλάβος καὶ δὲν μπορῶ νὰ βάλω στὴν ἄκρη δέκα δραχμές.»

Αὐτὰ ἐσκέπετο ὁ Μαστροδημήτρης, καὶ ἔκαμε ἀπόφασι νὰ ζητήσῃ καὶ τῆ γνώμη τοῦ φίλου του κύρ Ἀντώνη. Ὁ φίλος του, φρόνιμος ἄνθρωπος, τοῦ εἶπε, νὰ γυρεύῃ τῆ δουλειά του καὶ ν' ἀρήσῃ αὐτὲς τίς ἰδέες, γιὰτὶ ὅσοι καταπαίσθηκαν 'ς αὐτὲς τίς δουλειές καταστράφηκαν.

— Καὶ ὁ Μαρτίκας καταστράφηκε, ποῦ κάνει σπίτι;

— Ἄν δὲν καταστράφηκε, χωρὶς ἄλλο ὅμως θὰ καταστραφῇ ἀργότερα, εἶπεν ὁ κύρ Ἀντώνης, γιὰτὶ ὁ Μαρτίκας κλέβει τὸ δημόσιο καὶ κάνει σπίτι, γιὰτὶ ἀπὸ τὸ μισθὸ του βέβαια δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Καὶ ἓνας ποῦ κλέβει, ποτὲ δὲν ἔχει καλὸ τέλος καὶ πάντα κλέφτης εἶναι καὶ ἄτιμος· ξέρεις τὴν παροιμία: ἀπὸ τὰ καλοδουλεμένα πέρνει ὁ διάβολος τὰ μισά, κ' ἀπὸ τὰ κακοδουλεμένα πέρνει καὶ τὸ νοικοκύρη.

— Ὁ Μαρτίκας ἔχει τυχερά, δὲν κλέβει, λέγει ἐρεθισμένος ὁ Μαστροδημήτρης.

— Αὐτὰ εἶνε προφάσεις γιὰ νὰ σκεπάζουν τίς κλεψίες, εἶπεν ὁ κύρ Ἀντώνης, καὶ ἂν θὲς τῆ συμβουλή μου, κύτταξε τῆ δουλειά σου καὶ ἄπεχε ἀπὸ τὸ ὑπαλληλικί. Τὸ ὑπαλληλικί εἶνε γιὰ ἄλλους ποῦ δὲν ἠξοῦρουν καμμιά ἄλλη δουλειά καὶ δὲν μποροῦν ἀλλοιώτικα νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους. Ὁ τεχνίτης πρέπει νὰ κυττάξῃ τὴν τέχνη του, καὶ μ' αὐτὴν νὰ προσπαθῇ νὰ καλλιερέσῃ τῆ θέσι του μὲ προσοχὴν καὶ τιμιότητα. Σὺ, δόξα σοὶ ὁ Θεός, δὲν ἔχεις παράπονο ἀπὸ τὴν τέχνη σου. Ἄν ἔχῃς καμμιά φορὰ κεσάτι, ἔρχεται ἄλλη ἐποχὴ ποῦ δουλεύεις περισσότερο καὶ κερδίζεις καλὰ.

Ἀλλὰ ὁ Μαστροδημήτρης ἤτονε πιά ποτισμένος μὲ τὴν ἰδέα αὐτὴ, νὰ γείνη ὑπάλληλος, καὶ τίποτε δὲν ὠφέλησαν οἱ φρόνιμες συμβουλές τοῦ φίλου του.

Ἦταν παραμονές τῶν ἐκλογῶν. Ὁ φίλος βουλευτῆς τοῦ Μαστροδημήτρη, φαίνεται πὼς δὲν ἐπήγαιναν καλὰ οἱ δουλειές του καὶ ἤτονε στὸ πόδι ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς τὸ βράδυ. Τὸ Μαστροδημήτρη μὲ τοὺς δύο του καλφάδες, τοὺς εἶχε δικούς του καὶ δὲν τὸν ἔμελε. Ἀλλ' ἅμα εἶδε πὼς ἐζύγωνε ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς, καὶ ὁ Μαστροδημήτρης δὲν ἐράνη πουθενά, ἄρχισε νὰ ὑποπεύεται κ' ἐπῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ στὸ μαγαζὶ του. Ἀφοῦ εἶπαν πολλὰ μετὰζῦ τους, ὁ Μαστροδημήτρης τοῦ εἶπε καὶ τὴν ἰδέα του, καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶμα πρέπει νὰ γείνη χωρὶς ἄλλο. Γιὰ τὸ βουλευτὴ, αὐτὸ ἦτον τὸ μόνο εὐκόλο πρᾶμα. Φθάνει μόνο νὰ ἐπιτύχῃ, «καὶ ὄχι ὑποτελώνης, Μαστροδημήτρη, ἀλλὰ καὶ τελώνης σοῦ ὑπόσχομαι γὰ γείνης...»

Ἡ συμφωνία ἐγένετο Ὁ Μαστροδημήτρης ἐμπῆκε πάλι στὰ κίματα, ὅπως λέγουν, μὲ πολὺ περισσότερη προθυμία παρὰ ἄλλη φορὰ. Ἐβράχνιαξε νὰ φωνάξῃ «ζήτω», ἔφαγε καὶ ζῦλο ἀλύχνιαζε ἀπὸ μιὰ παρέα ἀντίθετη, γιὰτὶ τῆς παραμπῆκε στὸ ρουθόφι κ' ἔπαθε χίλια δυό... ἀλλὰ τέλος πάντων ἐβγήκε βουλευτῆς ὁ φίλος του.

Β'

Ὁ βουλευτῆς ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσί του, καὶ τρεῖς μῆνες ὕστερα ἀπὸ τίς ἐκλογές, ὁ Μαστροδημήτρης ἔλαβε τὸ διορισμὸ του ποῦ τὸν στέλνον ὑποτελώνη στὸ Γύθειον. Τότε δὲν ἤτονε ἀκόμη τὰ προσόντα, καὶ δὲν ἦτον δύσκολο ὑποδηματοποιός νὰ γείνη ὑποτελώνης. Ἐξέκαμε ὁ Μαστροδημήτρης τὸ μαγαζὶ του, ἐπούλησε τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ καλαπόδια του, καὶ ἀπὸ Μαστροδημήτρη-Κύρ Δημητράκης, ἀποχαίρεισε τὴν οἰκογένειά του καὶ μιὰ καὶ δυὸ στὸ Γύθειον.

Ἐρθεσε στὸ Γύθειον ὁ νέος ὑποτελώνης· οἱ κάτοικοι ἅμα τὸν εἶδαν, ἔλαβαν γι' αὐτὸν ὄχι τόσο καλὴ ἰδέα—φαίνεται βλέπεις ὁ ἄνθρωπος—, ἀλλὰ τί θὰ ἔκαμναν ἀφοῦ τοὺς τὸν ἔστειλε ἡ Κυβέρνησις; Ὁ κύρ Δημήτρης ἀπὸ ὑπηρεσία δὲν ἐννοιωθε βέβαια τίποτε, καὶ ὑπόγραφε δὲν ἐννοιωθε βέβαια, ἀλλὰ τετραπέρατος καὶ μὲ ὄχι τόσο παστρικά χέρια. Ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν ξεύρῃ ὁ κύρ Δημήτρης, ποῦ ἤτονε ἀγαθὸς κ' ἐνόμιζε πὼς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶνε σὰν κ' αὐτὸν καλοὶ καὶ τίμιοι. Ἀφοῦ ἔπερασε εἶνε σὰν καὶ αὐτὸν καλοὶ καὶ τίμιοι. Ἀφοῦ ἔπερασε κἄμπος καιρὸς ἄρχισε νὰ νοιώθῃ κἄτι τι ἀπὸ ὑπηρεσία καὶ κουτσὰ στραβὰ ἐπερνοῦσε γιὰ ὑποτελώνης. Ἐμεινε στῆ θέσι αὐτὴ δέκα μῆνες, ἀλλὰ ἔβλεπε πὼς οὔτε τυχερά εἶχε, οὔτε περισσότερα ἐκέρδιζε ἀπὸ τὴν τέχνη ποῦ εἶχεν ἄλλοτε. Νὰ κάμῃ κατάχρησι—οὔτε τὸ ἐσκέφθη, γιὰτὶ ἤτονε τίμιος ἄνθρωπος. Ἐπειτα ἄρχισε καὶ νὰ στενοχωρῆται μακρὰ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του, στὴν ζηνετιά, δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν περιποιηθῇ, ἐστερεῖτο τῆ γυναικα καὶ τὰ παιδιὰ του, κακοπερνοῦσε, ἔπειτα εἶδε καὶ πὼς οἱ ἐλπίδες του ἐπῆγαν χαμένες, ἐστενοχωρέθηκε τόσο πολὺ, ποῦ πολλὰς φορὰς ἐσκέ-

φθηκε να δώσει την παραίτησή του. Ἄλλὰ ἐσυλλογίσθη πάλι τί νὰ κάμῃ ὕστερα; ὑποτελώνῃς αὐτός, ἔρχεται νὰ ξαναπιάσῃ τὴν παλιά του τέχνη καὶ νὰ ταπεινωθῇ; Ἀφοῦ ἐσκέφθη πολὺ, ἀποφάσισε νὰ γράψῃ στὸ βουλευτὴ του νὰ τὸν μεταθέσῃ πιὸ κοντὰ στὴ Σύρα, ἢ νὰ τὸν διορίσῃ σὲ καμμιά ἄλλη θέσι. Ὁ βουλευτὴς τοῦ ἀπάντησε πῶς θὰ φροντίσῃ γι' αὐτὴ τὴ δουλειά κ' ἔτσι ἐπέρασαν ἀκόμη δύο μῆνες.

Ἄλλὰ μιὰ μέρα ἐκεῖ ποῦ καθόυτανε στὸ γραφεῖό του ὁ κύρ Δημήτρης, μπαίνει μέσα ἕνας κύριος καὶ τοῦ λέγει ὅτι εἶνε ἐκτακτὸς ἀποσταλμένος ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι γιὰ νὰ κάμῃ ἐξελέγξι στὸ τελωνεῖο. Ὁ κύρ Δημήτρης, ἀθῶος ὅπως ἦτονε, δὲν ἐροβήθη καὶ εἶπε στὸν ἐλεγκτὴ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει. Ἐπειτα ὅμως ἄρχισε νὰ τὸ συλλογίζεται καλύτερα. Τί τάχα, ἂν αὐτὸς ἦτονε ἀθῶος, δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὸν ἀπατήσῃ ὁ βοηθὸς του, ποῦ τοῦ ἐμπιστεύετο ὅλη τὴν ὑπηρεσία; Καὶ ἂν τύχῃ αὐτὸς καὶ ἔκαμε καμμιά κατάρχησι, δὲν θὰ εἶνε αὐτὸς ὑπεύθυνος, ὡς προϊστάμενος ποῦ ἦτονε; Σ' αὐτὴ τὴ σκέψι, κρύος ἔδρουσε τὸ δυστυχὴ κύρ Δημήτρη, ἄρχισε νὰ τρέμῃ σύσσωμος, ἔχασε τὴν ὄψι του, καὶ ἂν ἐκείνη τὴν ὥρα ἐγύριζε νὰ τὸν ἰδῇ ὁ ἐλεγκτὴς, χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἐνόμιζε ἐνοχο. Ἄλλὰ ὁ ἐλεγκτὴς, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ, ἄρχισε τὴν ἐξελέγξι καὶ δὲν εἶδε τὰ χάλια του. Τὸ βράδου ἐτελείωσε ἡ ἐξελέγξι καὶ ὁ κύρ Δημήτρης ἀπὸ κοπλιμένο, ἐπροσκάλεσε τὸν ἐκτακτὸ ὑπάλληλο τοῦ ὑπουργείου νὰ τοῦ κάμῃ τὸ δεῖπνο. Ἄλλὰ ὁ ἐλεγκτὴς μόλις τοῦ εἶπε ἕνα ξηρὸ ξηρὸ «εὐχαριστῶ», ἐπρόσταξε τὸν βοηθὸ νὰ κλείσῃ τὸ κατάστημα τοῦ τελωνείου, ἐπῆρε αὐτὸς τὰ κλειδιά, ἀφοῦ συνέταξε πρωτόκολλο, καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ κἂν τὸν κύριο ὑποτελώνη.

Ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ ἐλεγκτοῦ δὲν ἄρρησε πιά καμμιά ἀμφιβολία στὸν κύρ Δημήτρη, ὅτι ἡ θέσις του εἶνε πολὺ δύσκολος. Δὲν ἔραγε ἐκεῖνο τὸ βράδου, ἐπῆγε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ δωμάτιό του καὶ ἔπεσε σὲ βαθεῖα συλλογή. «Τί ἤθελα ἐγὼ, τί γύρευα, — ἐσκέπτετο, — δὲν ἐκύτταξε τὴν τέχνη μου, ποῦ λίγο πολὺ ἐβγαζὰ τὸ ψωμί τῆς οἰκογενείας μου καὶ δὲν εἶχα οὔτε εὐθύνη οὔτε σκατούρες. Δὲν ἄκουγα ἐκεῖνο τὸν καλὸν ἄνθρωπο ποῦ μ' ἐσυμβούλευε, παρὰ εἶχα τὴν ἀνοησία νὰ νομίζω πῶς ἀπὸ ζήλεια του δὲν ἤθελε τὴν πρόδόν μου; ἀλλὰ, ὕστερινέ μου λογισμὲ καὶ ποῦ νὰ σ' εἶχα πρῶτα! Τώρα πρέπει νὰ ἰδοῦμε πῶς θὰ ξεμπλέξωμε ἀπ' ἐδῶ πέρα, ἂν πράγματι ἔγινε καμμιά κατάρχησι».

Ἀφοῦ ἐσκέφθηκε πολλὴ ὥρα, ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ ποῦ ὕπνος; Ἐγύρισε ἀπ' ἐδῶ, ἐγύρισε ἀπ' ἐκεῖ — τοῦ κἄκου' ἐβασανίσθηκε ὡς τὴν αὐγὴ χωρὶς νὰ μπορέσῃ νὰ κλείσῃ μάτι, συλλογίζόμενος χίλια δυό. Μιστὴ ὥρα πρὶν νὰ φέξῃ τὸν ἐπῆρε τέλος πάντων ὁ ὕπνος. Τὸν ἐπῆρ' ὁ ὕπνος καὶ εἶδε ὄνειρο. Εἶδε, πῶς εἶχε τὸ μαγαζὶ του καὶ ἦλθε ἕνας μουστερὴς νὰ τοῦ παραγγείλῃ παπούτσια. Ἐπίασε νὰ κόψῃ τὰ παπούτσια κ' ἐκεῖ ποῦ ἄρχισε νὰ κόβῃ τὸ πετσὶ μὲ τὴ φαλτσέτα, ξεπροβάλλει ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πετσὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ μεγάλου του παιδιοῦ· πάει νὰ κόψῃ τὸ πετσὶ καὶ κόβει τὴν κεφαλὴ τοῦ παιδιοῦ του. Τὸ αἷμα ἐπετάχθηκε στὸ πρόσωπο

του ζεστό-ζεστό... Ἀπὸ τὴν τρομάρα του ἐξύπνησε κ' ἐπήδησε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του λουσιμένος στὸν ἰδρώτα. Ἦτονε πιά μέρα. Ἐντύθηκε, ἀνοιξε τὸ παράθυρο, ἐκύτταξε κάτω στὴν αὐλὴ καὶ βλέπει ποῦ ἀνέβαιναν στὴ σκάλα ὁ ἐλεγκτὴς μὲ δύο χωροφύλακες. Ἄμα τοὺς εἶδε ὁ κύρ Δημήτρης ἐκοκκάλισε.

«Γιὰ μένα ἔρχονται βέβαια δυστυχία μου! ἐσκέφθη καὶ ἀνοιξε τὴ θύρα.

Ἐμπῆκε μέσα ὁ ἐλεγκτὴς καὶ τοῦ εἶπε πῶς ὁ ἐνωμοτάρχης ἔχει ἐνταλμα συλλήψεως.

— Εἶμαι ἀθῶος, κύριε, εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνὴ ὁ κύρ Δημήτρης κχι τὸν ἐπῆρε τὸ κλάμμα.

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε κατόπιν, εἶπε σιγὰ-σιγὰ ὁ ἐλεγκτὴς χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ τὸν ἰδῇ. Ἐγὼ ἦλθα νὰ σφραγίσω τὰ ἔγγραφα σας.

Ἐσφράγισε τὰ ἔγγραφα ὁ ὑπάλληλος, τὰ ἔδωκε στοὺς χωροφύλακες, οἱ ὁποῖοι ὠδήγησαν τὸν κύρ Δημήτρη στὴ φυλακὴ.

Ἐκατηγορεῖτο διὰ διαφόρους καταχρήσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ Δημόσιο ἐζημιώθη 20 χιλιάδες δραχμές.

Γ'

Ἄμα ἔρθεσαν ἡ εἰδήσις τῆς φυλακίσεώς του στὴ Σύρα, δὲν ἄρρησε νὰ τὴ μάθῃ ἡ οἰκογενεία του. Ἡ γυναίκα του, ποῦ δὲν ἦτονε διόλου εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴ αὐτὴ, ἄμα ἄκουσε τὴν κακὴ αὐτὴ εἰδήσι, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατηθῇ κ' ἐλιποθύμησε. Τὰ παιδιά, μὴν ἠξεύροντας τί συμβαίνει, ἄμα εἶδαν τὴ μάνα τους χάμω, ἔβαλαν τὶς φωνές, καὶ ἦτον σπαραχτικὸ πρᾶμα νὰ βλέπῃ κανεὶς ἐκείνη τὴ σκηνή. Τὴ συνέφεραν στὸν ἑαυτὸ της, ἀλλὰ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ἄρχισαν πιά τὰ βάσανά της. Ἀπὸ τὰ λίγα χρήματα ποῦ τῆς ἔστελνε ὁ ἄνδρας της εἶχε κάμει μερικὲς οἰκονομίες καὶ ἠμπόρεσε νὰ περάσῃ μὲ τὰ παιδιά της κανένα μῆνα. Ὑστερα ὅμως εὐρέθηκε μέσα σὲ χάος ἡ δυστυχία. Γιὰ νὰ λαφρώσῃ τὴ θέσι της, ἀποφάσισε νὰ ξενοδουλέψῃ ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, γιατί τὰ παιδιά της ἦτονε ὅλα μικρὰ καὶ ποῦ νὰ τ' ἀρήσῃ, ποῖος νὰ τὰ περιποιηθῇ; Γιὰ νὰ συντηρηθῇ κάμποσον καιρὸ ἀπεράσισε νὰ πουλήσῃ ὅσα περιττὰ πράγματα εἶχε μὲς στὸ σπίτι της, καὶ ὅταν ἐτελείωσαν αὐτά, ἄρχισε νὰ πουλῇ καὶ τὰ ἀναγκαῖα. Τί νὰ κάμῃ; Τὰ παιδιά της νὰ συντηρήσῃ ἢ τοῦ ἀνδρός της νὰ στείλῃ χαρτζιλίκι νὰ μὴν κακοπερνᾷ μέσα στὴ φυλακὴ κ' ἀρρωστήσῃ καὶ πάθῃ τίποτε; Ὅλα λοιπὸν ἐμπρός — ἐκεῖνος νᾶνε καλὰ καὶ τὰ ξανακάνει. Ἐγυμνώθη τὸ σπίτι ὁλότελα. Ὅταν κ' αὐτὰ ἐτελείωσαν, τότε πιά ἀπελπίσθησαν.

Εἶχε περάσῃ χρόνος ποῦ ὁ κύρ Δημήτρης ἦτονε ὑπόδικος στὴ φυλακὴ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς δίκης εἶχεν ὀρισθῇ μετὰ δύο μῆνες. Τὸ τί ὑπέφερε σ' αὐτὸ τὸ διάστημα — ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει.

Ὅλοι οἱ γειτόνοι ἤξευραν τὴ δυστυχία ποῦ περνοῦσε, ἀλλ' αὐτὴ σὲ κανένα ποτὲ δὲν εἶπε οὔτε τὸ παραμικρὸ παράπονο· ἐκατάπινε τὶς πίκρες μοναχὴ της. Κανένας ὅμως ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ ἀνδρός της, ποῦ ἤξευραν ὅλα αὐτά, δὲν εὐρέθηκε νὰ

πάγη να την ερωτήσει έτσι για τα μαύρα μάτια, μήπως έχει ανάγκη από τίποτε. «Ό,τι τραβά, τό τραβά από τό κεφάλι του», έλεγαν. Καί όμως ο Μαστροδημήτρης όταν είχε τή δουλειά του κι' αυτός, σαν πόσες φορές να τούς έβοήθησε; Άλλά τέτοιος είναι ο κόσμος.

Ο μόνος αληθινός φίλος του, ο κύρ Άντώνης, πού τον αγαπούσε πράγματι και θά μπορούσε να δώσει συνδρομή στην οικογένειά του είχε αποκατασταθή στην Πόλι, από πολύν καιρό. Άλλά οι καλοί άνθρωποι όσο μακριά και νάνε, εύρισκουν τρόπο πάντα να φανούν χρήσιμοι στους φίλους των. Από μιá περίστασι, δε ξέρω πώς, έμαθεν ο κύρ Άντώνης πώς ο Μαστροδημήτρης ήτονε στη φυλακή δια κατάχρησι, και πώς ή οικογένειά του εύρισκετο σε μεγάλη δυστυχία. Σαν άκουσε αυτή την είδησι, έλυπήθηκε κατάκαρδα, δεν έπίστεψεν όμως, πώς ο Μαστροδημήτρης ήτον άνθρωπος να κάμη τέτοια πράξι και έσυμπέρανε, πώς κάποιος λάθος θά συνέβαινε και ο δυστυχής Μαστροδημήτρης είναι φυλακισμένος άδικα.

Μιά βραδυά, πού ή γυναίκα του Μαστροδημήτρη, άρου έμοίρασε τό τελευταίο κομμάτι ψωμί στα παιδιά της, έτοιμάζετο να κοιμηθή άδειπνητη, λαμβάνει ένα γράμμα συστημένο από τό ταχυδρομείο. Τό ανοίγει τό γράμμα και βλέπει μέσα ένα χαρτονόμισμα των 100 δραχμών χωρίς να γράψη από πού έρχεται και ποίος τό στέλνει. Έκαμε τό σταυρό της και την έπληραν τά δάκρυα. Όληνύκτα δεν έκανε άλλο παρά να προσεύχεται στο Θεό για τον άγνωστο προστάτη της.

«Ο Θεός έλυπήθη έμέ και τά παιδιά μου, έλεγε, και θά έβαλε στο νου κανενός καλού ανθρώπου να μ'ε βοηθήση».

Την άλλη μέρα, πρωί πρωί, έκατσε κ' έγραψε γράμμα του άνδρός της· του έγραψε πώς έλαβε από ένα άγνωστο 100 δραχμές, έβαλε μες στο γράμμα τις 25 να τις έχη για χαρτζηλίκι του και τώδωσε στο ταχυδρομείο.

Ο δυστυχισμένος ο κύρ Δημήτρης δεν υπέφερε ολιγώτερα από την οικογένειά του. Ριχμένος μέσα στη φυλακή μαζί με κακούργους, κουρελιασμένος και πεινασμένος, μόνο στο Θεό είχε την έλπίδα του. Ο προστάτης του βουλευτής, δεν είχε πιά τά μέσα να ενεργήση τίποτε γι' αυτόν, γιατί τό ύπουργείο πού ύποστήριζε είχε πέσει, και τώρα δεν έμπορούσε τίποτε να του κάμη. Είχε πεποιθήσι στο Θεό, γιατί ήξευρε πώς ήτον άθώς και πώς ο βοηθός του τον έπληρε στο λάιμό του. Έλεγε πάντα πώς ο Θεός άργεί αλλά δεν λησμονεί, και πώς μιá μέρα θά φανή ή άθωότης του και θά τιμωρηθή ο ένοχος. Καί πράγματι, ο Θεός δεν λησμονεί. Από τας καταθέσεις των μαρτύρων και από άλλα περιστατικά άπεδείχθηκε ότι καταχραστής ήτονε ο βοηθός του και έτιμωρήθηκε όπως του έπρεπε, ο δε κύρ Δημήτρης άθωώθηκε.

Είν' αλήθεια πώς πολλές φορές ο,τι πάθη κανείς τό παθαίνει από τό κεφάλι του. Οι φρόνιμοι

άνθρωποι κυττάζουν τή δουλειά τους, και προτού αποφασίσουν κάτι τι, τό σκέπτονται καλά και δεν παθαίνουν τέτοιες συμφορές. Άλλά και τά λάθη για τούς ανθρώπους είναι. Έκείνος όμως πού και δεύτερη φορά ξαναπέση σε τέτοιο παρόμοιο λάθος, εκείνος πιά δεν είναι φρόνιμος άνθρωπος, έλεγαν οι άρχαίοι.

Μερικοί από τούς φίλους του Μαστροδημήτρη έξακολουθούσαν ακόμη να λένε: «Καλά να πάθη ο άνόητος πού δεν εκύτταζε τή τ'αγκαρωσύνη του παρή ήθελε να γείνη υπάλληλος, καλά να πάθη!» Άλλά αυτοί οι άνθρωποι, μου φαίνεται πώς ήτονε σκληρόκαρδοι. Είμπορούσαν να είπουν «καλά να πάθη», αλλά έπρεπε να σκεφθούν πώς οι άνθρωποι κάνουν καμιά φορά σφάλματα, αλλά δεν πρέπει δε και κανείς να είναι άδιάφορος στη δυστυχία του πλησίον του, γιατί είναι προαπολύ πικρό να βρίσκεσαι σε μεγάλη δυστυχία και αντί να βρεθή ένας χριστιανός να σε βοηθήση ν' άκούς να σε κατηγορούν ακόμα για ένα λάθος πού σαν άνθρωπος έκαμες.

Αν και άκριβά, πολυ άκριβά επλήρωσε τό σφάλμα του ο Μαστροδημήτρης, έσωφρονίσθηκε όμως αρκετά.

Όταν επέστρεψε στο σπίτι του, έσφιξε τή γυναίκα και τά παιδιά του στο στήθος του και για πολλή ώρα έκλαιαν όλοι άγκαλιασμένοι σρικτά.

Την άλλη μέρα πρωί-πρωί, κάποιος εκτύπησε την πόρτα. Σηκώνεται ν' ανοίξη ο Μαστροδημήτρης και βλέπει ένα χαμάλη με μιá κάσσα και ένα γράμμα. Άνοίγει τό γράμμα ο Μαστροδημήτρης και διαβάζει. Τό γράμμα έλεγε:

«Άγαπητέ μου Μαστροδημήτρη,

Πολυ άργά έμαθα τό δυστύχημά σου και σου εύχομαι άλλη δυστυχία να μη δοκιμάσης. Σου στέλνω μιá κάσσα και μέσα σ' αυτή θαύρης τά εργαλεία και τά καλαπόδια σου, πού θά σου χρειασθούν για να πιάσης πάλι την πρώτη σου τέχνη. Γι' αυτά δε θέλω τίποτα να μου χρωστάς, μόνο ν' άκούσης τή συμβουλή μου και να μη καταπιάνεσαι άλλη φορά δουλειά πού δεν τή ξέρεις.

Είς τον κύριο Σαλούστη, τό γνωστό σου έμπορο, έγραψα να σου μετρήση 200 δραχμές, για τά πρώτα σου έξοδα, τις όποιες θά μου επιστρέψης όταν εύκολυθής, και να σου κάμη πίστωση για άλλες 500 δραχμές, για ν' άρχίσης πάλι τή δουλειά σου.

Ο φίλος σου
Άντώνιος Γεωργίου».

Ο Μαστροδημήτρης έβαλε γνώσι. Έπιασε πάλι την τέχνη του, έδουλεψε καλά, ξεπλήρωσε άπάνω στο χρόνο τά χρέη του κ' ευχαριστούσε τό Θεό, πού για κάμποσο καιρό τον είχε λησμονήσει.

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

